

Spelling zonder grenzen

PIET VAN DE CRAEN

*N.a.v. Rapport van de werkgroep ad hoc spelling
(Prof. dr. Geerts, Dr. E. Assink, Dr. P. Van de Craen,
Dr. J. de Rooij, Prof. dr. G. De Schutter,
Dr. G. Verhoeven, Drs. W. Duthoy). Nederlandse
Taalunie : Voorzeten 20, 's Gravenhage 1988.*

Dit is het tweede artikel in VONK gewijd aan het spellingrapport van de Nederlandse Taalunie. Het is tevens het tweede artikel geschreven door een lid van de ad hoc commissie. Net als in het artikel van De Schutter volgen hier een aantal beschouwingen over het Rapport in het bijzonder en de spelling in het algemeen, en net als De Schutter haast ik me te verklaren dat het hier om persoonlijke overwegingen gaat, die uiteraard noch de overige leden van de ex-werkgroep, noch de Nederlandse Taalunie binden. Alvorens van start te gaan wil ik wijzen op het merkwaardige van de situatie : gewoonlijk worden besprekingen van boeken en rapporten niet door de auteurs zelf geschreven. De Schutter en schrijver dezes, beiden aangezocht door de Vonk-redactie, bevinden zich bijgevolg in een vrij unieke situatie een bespreking te schrijven over een werkstuk dat ze mee tot stand hielpen komen. Maar laat het volgende duidelijk zijn: dit betekent geenszins dat er niet kritisch tegen het Rapport wordt aangekeken. Een democratisch besluit hoeft immers geenszins de individuele mening van ieder lid van de gemeenschap weer te geven.

In dit stuk heb ik het in het laatste deel over onderwijskundige aspecten die met spelling samenhangen, maar ik ga ook iets dieper in op de verhouding tussen het publieksonderzoek van het Rapport m.a.w. de enquête, en het

beroepsgroepenonderzoek, m.a.w. de groeps gesprekken.

Maar eerst toets ik de oorspronkelijke opdracht van de ad hoc commissie aan het resultaat, i.c. het Rapport.

De oorspronkelijke opdracht getoetst aan de inhoud van het Rapport

De Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren die de Nederlandse Taalunie advies geeft, pleitte in 1985 voor de oprichting van, wat genoemd werd, een terreinverkennde werkgroep inzake spelling. Het loont de moeite het oriënterende kader waarbinnen de werkgroep diende te werken van naderbij te bekijken.

"het gaat niet om een fundamentele spellingwijziging;

- het gaat wel om het wegwerken van fouten in de *Woordenlijst*;
- nieuwe woorden zouden moeten worden opgenomen voor zover men dit nodig acht;
- het gaat erom om zoveel mogelijk dubbelspellingen te beperken met voorkeur voor de progressieve richting (met in beschouwing nemen van het rapport *Eindvoorstellen van de Bastaardwoordencommissie*). (Rapport 1988 : 39)

Verder heet het dat "[b]ij de inhoudelijke invulling van ... taalkundige elementen ... de werkgroep zich [moet] laten leiden door :

- 1) de vier basisprincipes van de spelling-De Vries/Te Winkel;
- 2) één spellingbeeld (geen keuzemogelijkheid);
- 3) het bestaan van inconsequenties in de huidige *Woordenlijst*;
- 4) het buiten beschouwing laten van het genus;
- 5) het opnemen van nieuwe woorden in de *Woordenlijst* met het formuleren van de criteria voor de selectie ervan;
- 6) het idee van een periodieke bijstelling van de spelling." (Rapport 1988 : 41)

We zouden ons kunnen afvragen hoe het komt dat

deze aanbevelingen zo weinig ingrijpend zijn, althans veel minder ingrijpend dan in de jaren zestig toen men, kennelijk door enig revolutionair elan bevangen, heel wat radicaler te werk poogde te gaan. Hierbij dient natuurlijk aangestipt dat spellingwijzigingen in feite politieke beslissingen zijn : het zijn de ministers die uiteindelijk het laatste woord hebben en kennelijk wil niemand, politici, noch de Raad voor de Nederlandse taal en letteren, de huidige spellingrust opblazen. Overigens kan men zich terecht afvragen of dit laatste inderdaad wenselijk dan wel nodig is.

De ad hoc commissie die uiteindelijk wordt ingesteld, voert drie projecten uit. Ten eerste, een inventarisatie van spellingvarianten, een kwantitatief en representatief onderzoek naar spellingvoorkeuren, het zgn. publieksonderzoek, en een kwalitatief onderzoek naar meningen over spelling, het zgn. beroepsgroepsonderzoek. Kortom, wat de ad hoc commissie in feite doet is wetenschappelijk onderzoek naar spellingvoorkeuren uitvoeren en dit aan de hand van kwantitatieve en kwalitatieve methoden. Hierin ligt m.i. wel degelijk de grote verdienste van het Rapport ter discussie. Nooit eerder werd dergelijk onderzoek gedaan en het resultaat kan ook in de toekomst nog grote diensten bewijzen. In het vervolg ga ik niet in op de lijst van spellingvarianten.

Bij de analyse van de resultaten van beide enquêtes blijkt natuurlijk al gauw het welbekende verschijnsel dat het geen sinecure is om tot één en tevens consequent spellingbeeld betreffende de bastaardwoorden te komen. Ondanks de expliciet uitgedrukte wens van velen om alle dubbelspellingen definitief te bannen, blijft het zo dat wie van de dubbelspellingen afwil op een bepaald ogenblik toch een keuze zal moeten maken. Als die keuze consequent wil zijn, en dat is toch de bedoeling, dan kan ook een enquête weinig uitkomst bieden. Taalgebruikers laten zich immers leiden door andere principes dan die van de taalsystematiek (zie ook verder: het publieksonderzoek).

Ook de verbindingsletters zijn niet zo eenvoudig te beregelen, maar de voorstellen van het Rapport

lijken me een prima uitgangspunt voor discussie binnen een echte spellingcommissie, als die er dan al komt. Ook betreffende de apostrof, het trema en het liggende streepje worden zinnige voorstellen geformuleerd. Een bijkomend argument om bijvoorbeeld het gebruik van het trema te beperken, en dat niet in het Rapport wordt vermeld, is bijvoorbeeld dat tekstverwerkingsprogramma's en bijbehorende printers er vaak moeilijkheden mee hebben. Kortom, tot hier toe is er niets aan de hand en kijkt de ad hoc commissie zich van haar taak.

Anders wordt het als de werkwoordsvormen ter sprake komen. De ad hoc commissie bespreekt de spelling van de werkwoorden grondig en doet allerlei voorstellen en suggesties, waaronder alles te laten zoals het is, de zgn. nuloptie, maar ook voorstellen waarbij spellingbeelden zoals *hij speeld* naast *hij werkt* naar voren worden gebracht. Het spreekt vanzelf dat de pers hieraan de meeste aandacht besteedde en bijna geen belangstelling had voor de rest van het Rapport. Behoorde de bespreking van de werkwoorden wel tot de taak van de ad hoc commissie? Had de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren niet als aanbeveling meegegeven dat het niet ging om fundamentele wijzigingen? Ik kan nu wel verklappen dat de discussie binnen de ad hoc groep aangaande de werkwoorden een bijzonder levendig karakter droeg. Zeker niet alle leden waren er enthousiast over en achter het laconieke zinnetje op p. 127 van het Rapport, met name "[t]ot een unaniem standpunt over de aanbevelenswaardigheid van de voorgelegde mogelijkheden is de Werkgroep niet gekomen" gaan uren discussie en meningsverschillen schuil.

Dit neemt niet weg dat ik het persoonlijk geen goed stuk zou vinden. Integendeel. Maar ik beschouw het meer als een intellectueel spel dan als een echt voorstel tot vernieuwing of verbetering van de huidige regeling en wel hierom. De vervanging van het ene regelsysteem door een ander zal niet leiden tot het maken van minder fouten of tot een demystificatie van de werkwoordspelling op het sociale vlak. Het is een illusie te menen dat er een ideale spelling zou bestaan, die iedereen in staat

zou stellen foutloos te schrijven. Net zoals het vereenvoudigen en/of veranderen van het bestuursmechanisme van de auto geenszins een garantie is voor het voorkomen van verkeersongevallen. Overigens komen voorstellen om de werkwoordspelling te veranderen geenszins tegemoet aan de wensen van de beroepsgroepen. Bovendien behoorde het niet tot de taak van de ad hoc commissie een nieuwe regeling voor de werkwoordspelling uit te werken. Om al deze redenen zou ik, mocht ik in de Raad der Nederlandse Taal en Letteren zitting hebben, dit hoofdstuk naast me neer leggen. Iets wat mijns inziens ook zal gebeuren.

De ad hoc werkgroep heeft zich dus enerzijds goed van haar taak gekweten, en heeft anderzijds te veel gedaan, met name betreffende de werkwoordsvormen. Uiteraard kunnen voor dit overwerk en staaltje van *excès de zèle* verzachtende omstandigheden worden ingeroepen. Wie als taalkundige aangezocht wordt om iets over de Nederlandse spelling te zeggen, moet over heel wat zelfbeheersing beschikken om de werkwoorden niet bij de discussie te betrekken. Het uitwerken van nieuwe algoritmes is immers een aardige intellectuele uitdaging. Overigens blijft het inderdaad de vraag of sommige voorstellen de leerbaarheid al dan niet ten goede zullen komen, zoals sommigen beweren.

De enquêtes

Er werden twee soorten enquêtes uitgevoerd: een kwantitatief representatief publieksonderzoek en een kwalitatief beroepsgroepenonderzoek. De idee die aan beide enquêtes ten grondslag lag, was de volgende. Als men spellingwijzigingen wil doorvoeren, laten we dan nagaan of er een maatschappelijk draagvlak bestaat voor deze of gene veranderingen. Hierbij gold tevens dat het algemene beeld dat uit het kwantitatieve onderzoek zou tevoorschijn komen, werd geacht genuanceerd te worden door de resultaten van gesprekken met zgn. beroepsgroepen, waarvan met name deel uitmaakten:

vertegenwoordigers van leraren, taalspecialisten, journalisten, bibliothecarissen, uitgevers, bedrijfsredacteurs, literaire en niet-literaire schrijvers en vertalers. In de volgende gedeelten bespreek ik kort enkele aspecten van beide enquêtes.

HET PUBLIEKSONDERZOEK

Nog voor het Rapport bekend werd gemaakt, hadden verschillende kranten zich vrolijk gemaakt omtrent de idee dat de Nederlandse Taalunie via de ad hoc werkgroep spelling een enquête op het getouw zou zetten. In het algemeen was de pers van mening dat de doorsnee burger weinig aan de discussie kon bijdragen en dat spelling een veel te ernstige zaak was om aan "iedereen" over te laten. In de commentaren na de voorstelling van het Rapport ben ik dit verwijt in de kranten niet meer tegengekomen. Ik weet niet of dit betekent dat men overtuigd was van de juistheid van de gevolgde methode of dat men er zich bij neer had gelegd.

Wat is de precieze waarde van een dergelijke enquête? De methode die werd gevolgd, is min of meer dezelfde als die van een marktonderzoek. Er wordt naar de mening gepeild van een representatieve doorsnede van de maatschappij over een bepaald produkt. Representatief betekent in dit geval: mathematisch representatief, d.w.z. er werden voldoende mensen ondervraagd, opdat de resultaten niet meer significant veranderen ook al zou je nog honderd of duizend mensen meer ondervragen.

Aan deze methode kleven natuurlijk een aantal voor- en nadelen. Een voordeel is dat je zeker bent van de mening van de ondervraagde groep. Een nadeel is echter dat de algemene resultaten die worden bekomen, niet altijd makkelijk interpreteerbaar zijn met het oog op een beleidsbepaling. Wat doet een spellingcommissie als een meerderheid enerzijds de voorkeur geeft aan *aquarium* en anderzijds aan *kwantiteit* en *kwaliitatief*? (zie Rapport 1988 : 58). Hieruit is het moeilijk een consequente spellingverandering af te leiden. Wel kan worden afgeleid, zoals in het Rapport staat, dat "bekendheid resp. onbekendheid met het

voorgelegde woordbeeld, onafhankelijk van andere motieven, bijna steeds een rol speelt bij het uitspreken van voorkeuren" (Rapport 1988 : 59). Een dergelijke conclusie leert ons echter niets over hoe de gemeenschap staat tegenover spelling, want in de vorige zin kan "het voorgelegde woordbeeld", net als in het Wereldtijdschrift uit *Lijmen* van Elschot, rustig vervangen worden door "het te proeven bier" of "de muziek". De uitspraak blijft geldig, omdat ze de weerspiegeling is van een sociale wetmatigheid die zegt dat mensen nu eenmaal meer geporteerd zijn voor het bekende dan voor het onbekende. Kortom, wat zo'n enquête biedt aan representativiteit verliest ze aan relevantie.

Uit het voorgaande blijkt dat het interessant kan zijn de doelgroep te beperken tot diegenen die met het te beoordelen produkt vaak in aanraking komen, en waarvan je mag verwachten dat ze hun gedachten erover hebben laten gaan. Als je een televisieprogramma laat evalueren, richt je je tenslotte ook alleen maar tot diegenen die het programma hebben gezien. De relatie van de ondervraagden tot het te beoordelen produkt beïnvloedt bijgevolg de relevantie van de resultaten van de enquête.

Het voorgaande betekent echter niet dat de uitgevoerde publieksenquête totaal waardeloos zou zijn. Tenslotte is het de eerste keer dat in het Nederlandse taalgebied iets dergelijks gebeurt en tevens komen we toch een en ander te weten dat de banaliteit overstijgt. Een meerderheid wil bijvoorbeeld niets weten van ingrijpende veranderingen zoals *sinjaal* en *manjifiek*; ook van de dubbelspelingen wil men af; jongere hoger opgeleiden zijn minder voor verandering vatbaar, en in Vlaanderen is er iets meer elan voor de vernederlandsing van de bastaardwoorden. Dit laatste hangt echter samen met de bekendheids- versus onbekendheidsregel. Soms zijn de resultaten moeilijker te interpreteren en contradictoir: men is geen voorstander van ingrijpende veranderingen, maar een meerderheid verklaart zich gewonnen voor vereenvoudiging van de werkwoordsvormen, behalve dan weer de hoger opgeleiden.

De resultaten van een publieksenquête zoals in het Rapport gepubliceerd, moeten bijgevolg zorg-

vuldig worden geïnterpreteerd. Ze moeten nauwkeurig op hun waarde worden getoetst, en het is duidelijk dat een aantal resultaten geen constructieve bijdrage leveren aan het uitstippelen van een beleidslijn aangaande spellingverandering.

DE BEROEPSGROEPENENQUÊTE

De resultaten van de gesprekken met vertegenwoordigers van de beroepsgroepen voldoen wel aan de voorwaarden die hierboven werden geschetst. Het gaat in alle gevallen om mensen die beroepshalve veel met het "produkt" in aanraking komen en die, naar men mag aannemen, over de problematiek ervan hebben nagedacht. De resultaten hiervan zijn bijgevolg erg interessant, want ze zijn relevant. Opmerkelijk is dat in het eindrapport van de enquêtebureaus in de passages over de beroepsgroepenenquête een teleurstellende toon over deze resultaten doorklinkt, terwijl ze wel enthousiast zijn over de publieksenquête (zie Heyne & Hofmans 1988).

Twee trends komen uit de beroepsgroepengesprekken naar voren:

1. Men is voorstander om het probleem van de dubbelspellingen op te lossen, *ongeacht de richting van de keuze*. Of alle c's nu k worden of alle k's c maakte voor de gespreksdeelnemers weinig uit.
2. Men is "[t]egen een al te ingrijpende spellingwijziging, bijvoorbeeld van de werkwoorden" (Rapport 1988 : 78).

Het bewijs dat de geïnterviewden wel degelijk over de spellingproblematiek hebben nagedacht, vinden we in de suggestie "om de frequentie van de bastaardwoorden als aanleiding tot vernederlandsing te gebruiken en eventueel periodiek lijsten met vernederlandste woorden te publiceren" (Rapport 1988 : 79). Verder vermeldt het Rapport: "[d]eze opmerking is des te interessanter omdat ze twee implicaties inhoudt. Ten eerste wordt op deze wijze impliciet aanvaard dat de Nederlandse spelling *nooit voor 100% consequent kan zijn* en ten tweede impliceert de periodieke publikatie van

vernederlandste woorden een *dynamische* in plaats van een *statische woordenlijst*" (Rapport 1988 : 79, mijn cursivering).

Dit zijn m.i. verfrissende ideeën. Het wordt inderdaad tijd dat we eindelijk afstappen van de gedachte de spelling op volmaakt consequente leest te schoeien. Laten we het nu maar eens duidelijk stellen: dat kan niet. Anderzijds is taal een levend organisme en lijkt het zinvol periodiek lijsten te publiceren van woorden die (al dan niet) vernederlandst zijn. Wie moet zo iets doen? Misschien ligt de oplossing wel in de richting van een soort van "normerende commissie", waarvoor onlangs Bot en Droste nog pleitten (zie Bot 1988; Droste 1989).

NAAR EEN PERMANENTE COMMISSIE?

Nu zijn Bot en Droste zeker niet de eersten die voor een soort van permanente taalcommissie hebben gepleit. Eerder al had Willemyns in verband met de problematiek van de perifere woordenschat van het Nederlands een lans gebroken voor een commissie van deskundigen (zie Willemyns 1986). Met perifere woordenschat wordt bedoeld de woordenschat afkomstig van de niet-kerngebieden, waarbij onder kerngebieden de grote steden in Noord- en Zuid-Holland worden bedoeld. Opdat nu eens definitief zou kunnen worden uitgemaakt welke woorden in de woordenboeken al dan niet een officieel label krijgen, zoals "gewestelijk" of "AZN" (Algemeen Zuidnederlands) stelt hij voor dat de commissie, ten eerste, uitgaande van een corpus, criteria voor opname in woordenboeken zou vastleggen en verschillende categorieën zou bepalen, ten tweede, zou adviseren i.v.m. de labeling van de perifere woordenschat en, ten derde, de vastgelegde categorieën zou invullen.

Het voorstel van Bot en Droste gaat in dezelfde richting als dat van Willemyns. Ook de participanten aan de beroepsgroepengesprekken zagen wel iets in een commissie van deskundigen die zou bepalen hoe de spelling er moet uitzien. Het lijkt er dus op dat een aantal Nederlandstaligen gewonen zijn voor een soort van academie die zich

permanent met de problematiek van woordenschat, spelling en dergelijke zou bezighouden. Het ligt voor de hand om hierbij aan de Nederlandse Taalunie te denken als katalysator en centraliserende kracht van een dergelijk initiatief. Overigens, aangezien er vanuit de Nederlandse Taalunie toch onvrede bestaat met de relatie van de unie tot het gros van de Nederlandstaligen, ligt hier én een kans op grotere bekendheid én een kans om een definitieve en beslissende rol te gaan spelen in de toekomstige taalplanning van het Nederlands. Tevens kan dan ook tegemoet worden gekomen aan de wens om over een "dynamische", d.w.z. een periodiek aangepaste, woordenlijst te beschikken.

Spelling vanuit onderwijskundig perspectief

Eén van de aspecten die centraal staat in het spellingdebat betreft de problematiek van de spelling in het onderwijs. In feite staan hier twee overtuigingen tegenover elkaar.

Ten eerste, zij die vinden dat alle heil te verwachten valt van een spellingvereenvoudiging. De *Vereniging voor Wetenschappelijke Spelling* (VWS) is de grootste pleitbezorgster van deze opvatting. Uitgaande van de idee dat de Nederlandse spelling overwegend fonologisch is, pleit de VWS ervoor "dat de weinig talrijke afwijkingen van het fonologische beginsel in redelijke mate worden teruggedrongen, want al mogen die afwijkingen dan gering in aantal zijn, ze verpesten onderwijs en samenleving" (Berits 1988 : 8). Dit leidt tot spellingen zoals *Jan hout van Marie* en *Gisteren praten we over zijn gedagtegang* of nog *de sosjale wetenschappen*. Het is zeer de vraag of deze spelling wel zo wetenschappelijk is als de leden van de vereniging laten uitschijnen en, zoals ik al eerder in deze bijdrage heb aangegeven, is er meer onderzoek nodig om na te gaan of dergelijke spelling zonder meer

gemakkelijker leerbaar is en of een spellingvereenvoudiging zonder meer aanleiding geeft tot het maken van minder fouten (zie Booij e.a. 1979, hoofdstuk 7 voor een discussie van deze punten). De onderwijzers die bij de beroepsgroepengesprekken waren betrokken, waren over het algemeen felle voorstanders van een drastische vereenvoudiging. Als ze echter met bepaalde consequenties van zo'n vereenvoudiging werden geconfronteerd, nuanceerde een groot aantal onder hen evenwel zijn standpunt.

Tot de tweede groep behoren zij die van mening zijn dat door een andere didactische aanpak het aantal spellingfouten kunnen worden teruggedrongen. M.a.w. de aanhangers van deze opvatting betwisten de huidige spellingregels niet, maar betwisten de manier waarop de regels in de klas worden aangeboden. Onlangs heeft Van Oudenhoven een aantal maatregelen in dit verband besproken (zie Van Oudenhoven 1989). Hij onderscheidt vier soorten onderwijskundige aanpakken om het spellingonderwijs efficiënter te maken : (1) positieve feedback, (2) geïndividualiseerde instructie, (3) algoritmisch onderwijs en (4) coöperatief leren. Ik bespreek de vier aanpakken hieronder kort.

(1) Positieve feedback. Het is beter leerlingen te stimuleren dan ze steeds te confronteren met slechte cijfers. Uitgaande van deze filosofie voerde Van Oudenhoven een aantal experimenten uit waarbij negenjarige leerlingen systematisch positief werden beoordeeld in functie van individueel geleverde prestaties. Erg interessant was de vaststelling dat "alleen al een verandering in de beoordeling sterk genoeg blijkt te zijn om gedurende langere periodes de schoolprestaties te beïnvloeden" (Van Oudenhoven 1989: 41). Verder leidden deze experimenten ook tot een verandering van het gedrag van de leerkracht, die veel meer geneigd was om geïndividualiseerde oefeningen afgestemd op het individuele peil van de leerlingen voor te bereiden.

(2) Geïndividualiseerd spellingonderwijs vloeit a.h.w. logisch voort uit de vorige aanpak. De

bedoeling is dat iedere leerling spel oefeningen krijgt aangepast aan zijn niveau. De experimentele resultaten wijzen erop dat deze methode aanbevelenswaardig is voor "verschillende jaargroepen en uiteenlopende spellinggebieden" (Van Oudenhoven 1989 : 42).

(3) Algoritmisch spellingonderwijs in combinatie met klassikaal onderwijs levert betere resultaten op dan individueel onderwijs in combinatie met algoritmisch onderricht (zie Zuidema 1988). Van Oudenhoven is echter van oordeel dat, aangezien er de laatste tijd heel wat nieuwe voorstellen in deze richting werden gedaan, verder onderzoek nodig is.

(4) Samenwerkend of coöperatief leren laat leerlingen in groepjes van twee elkaars werk beoordelen en commentariëren. De experimentele resultaten laten een gemengd beeld zien: het systeem geeft alleen resultaat als de opdrachten niet te moeilijk of te makkelijk zijn, zodat coöperatief leren waarschijnlijk niet veraalgemeend kan worden toegepast.

Deze laatste aanpak sluit aan bij Simhoffers en Graves' voorstellen (zie Graves 1983 en Van de Craen 1985). Beide auteurs pleiten immers om het spellingonderwijs minder repressief en 'natuurlijker' te maken, omdat kinderen beschikken over wat ik elders "schrijfgierigheid" heb genoemd (Van de Craen 1986). Schrijfgierigheid wordt onder meer aangewakkerd door het schrijfproces zo natuurlijk mogelijk te presenteren. Hierbij wordt in eerste instantie weinig aandacht aan spelling geschonken. Observaties bij jonge kinderen wijzen uit dat ze zelf aan spellingcontrole gaan doen door de spelling van hun eigen tekstjes te vergelijken met ander materiaal. Spelling volgt bijgevolg het schrijfproces en niet omgekeerd.

De toon in veel onderwijskundige literatuur omtrent spellen is er al jaren een van teleurstelling met de gehanteerde methodes in de klas. Ik meen dat dit terecht is en dat het tijd wordt om echt schrijfonderwijs een kans te geven in plaats van saai en afkeer opwekkend, onnatuurlijk spelonderwijs, en dit zowel op de lagere als op de middelbare school.

Ik besef dat dit voor vele leerkrachten moeilijk is omdat ze, ten eerste, moeten breken met veilige en bekende technieken en dat het, ten tweede, tegenintuïtief klinkt te stellen dat het spellen kan verbeteren naarmate er minder nadrukkelijk aandacht aan wordt besteed. Wie probeert het eens uit? Er is weinig mee te verliezen.

In de diverse spellingdebatten die zijn gevoerd, werden de onderwijskundige aspecten niet bij de discussie betrokken. Dit is opmerkelijk omdat juist vanuit bepaalde onderwijskundige kringen fel gefulmineerd is tegen de huidige spelling. Mocht aangetoond kunnen worden dat bepaalde methodes betere resultaten opleveren, dan is dat alvast één reden minder om een spellingwijziging voor te staan.

Besluit

De opvatting van de Nederlandse Taalunie dat er geen behoefte is aan een doorgedreven spellingwijziging wordt grotendeels bevestigd door het beroepsgroepsonderzoek van het Rapport. De representatieve enquête wees uit dat bekende vormen de voorkeur wegdragen boven onbekende vormen. De voorstellen van het Rapport aangaande de werkwoorden zijn interessant vanuit een taaltheoretisch standpunt, maar dragen geen wezenlijke oplossing aan voor de problematiek. Die moet m.i. worden gezocht in methodenonderzoek in het onderwijs.

Het ziet er bijgevolg naar uit dat, als besloten wordt een spellingcommissie op te richten, deze zich in het bijzonder met de dubbelvormen en de spellingvarianten zal moeten bezighouden, als tenminste rekening wordt gehouden met de resultaten van het Rapport. Tevens is het de moeite waard na te gaan in hoever een soort van permanente commissie een bijdrage kan leveren tot de oplossing van de hierboven geschetste problematiek. Er bestaan rapporten met minder belangwekkende conclusies, denk ik zo.

Piet Van de Craen
p/a Vrije Universiteit Brussel, Faculteit Letteren en
Wijsbegeerte, Sectie germaanse filologie
Pleinlaan 2
1050 Brussel

en het professionelenonderzoek 'Spellingvoorkeuren van Nederlanders en Vlamingen'. IVA, Instituut voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek van de Katholieke Universiteit Brabant, Tilburg/Burke International, Brussel.

BIBLIOGRAFIE

Berits, J. 1988. Dialoog over spelling op de helling. In: VWS Nieuws 24 (2-3).

Booij, G., C. Hamans, G. Verhoeven, F. Balk & C. Van Minnen 1979. Spelling. Groningen : Wolters.

Bot, W. 1988. Het voortgezet onderwijs. In: Onze taal 57(12), 185-187.

Droste, F. 1989. De spraakmakende gemeente. Pleidooi voor een normerende commissie. In: Onze taal 58 (4), 46-48.

Graves, D. 1983. Writing : Teachers and Children at Work. London: Heinemann.

Heyne, G. & M. Hofmans 1988. Speling in de spelling. Rapportage van het publieksonderzoek

Van de Craen, P. 1985. Hoe wordt taal beheerst ? Over stellen zonder spellen. In: R. Willemyns (red.) Brussels boeket. Brussel: Studiereeks van de Vrije Universiteit Brussel, nieuwe serie nr. 21, 157-174.

Van de Craen, P. 1986. Schrijfontwikkeling, schrijfgierigheid en schrijfdruk. In: L. Lentz, J. Sturm & H. Van Tuijl (red.) Schrijfonderwijs onder het mes. Enschede : Stichting voor de leerplanontwikkeling, 119-126.

Van Oudenhoven, J. 1989. Spelling en schoolsucces. In: Spiegel 7, 35-45.

Willemyns, R. 1986. Regionalismen in het Nederlands. Verslagen en mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, aflevering 1, 108-131.

Zuidema, J. 1988. Efficiënt spellingonderwijs. Leuven/Amersfoort: Acco.

T U S S E N D O O R

Tips van de onderwijsneus

Het copyright speelt veel leerkrachten parten.

Stel : U wilt een les bouwen rond een gecopyrighte tekst, maar schrikt terug omwille van de kastijdingen die zullen volgen indien U betraapt wordt.

Oplossing : stuur de hele zaak naar VONK (redactie-adres elders in dit nummer) en de redactie vraagt om publicatierecht.

Als uw lesidee dan nog in goede aarde valt, is de kans vrij groot dat U Uw eigen les kan kopiëren uit VONK.